

Chojnacki, Jakub

Płocczanie w Magdeburgu - na tropach "Drzwi Płockich"

Notatki Płockie 17/4-68, 50-51

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Płocczanie w Magdeburgu

— na tropach „Drzwi Płockich”

Z okazji XXIII rocznicy powstania Niemieckiej Republiki Demokratycznej przebywała od 5 do 10 października 1972 r. w m. Schwedt nad Odrą dziewięćosobowa delegacja miasta Płocka.

Korzystając z uprzejmej pomocy nadburmistrza miasta Klausa-Dietera Hahna część delegacji, a mianowicie prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego (niżej podpisany), inż. Czesław Korgul — architekt miejski (członek TNP, przewodniczący sekcji architektury i urbanistyki) i inż. Jerzy Nowakowski — zastępca dy-

żącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Magdeburgu.

Miasto to — wymienione w historii już w 805 r. (arcybiskupstwo założone w 968 r.) — było w średniowieczu jednym z największych i najbogatszych miast niemieckich.

Katedra w Magdeburgu, zbudowana w latach 1209—1520, pierwsza gotycka katedra w Niemczech. W 1135 roku przed wcześniej istniejącą na tym miejscu katedrą romańską — w drodze powrotnej z Merseburga i Hildesheimu do Kraju — witany był w uroczystej procesji z biciem w dzwony władca Polski — Bolesław III Krzywousty, najwybitniejszy Płocczanin tysiąclecia

rektora Płockiego Przedsiębiorstwa Transportowo-Sprzętowego Budownictwa, wyjechała w dniu 9 października do Magdeburga. Towarzyszył nam p. Paul Puls — zastępca przewodni-

Fragment romańskiej płyty nagrobkowej arcybiskupa Magdeburga Fryderyka von Wettin, wykonanej w 1152 r., dzieło twórców katedralnych Drzwi Płockich, odlanych w latach 1152—1154. Stąd podobieństwo w wykonaniu obu dzieł sztuki romańskiej.

Chodziło nam o zwiedzenie zabytkowej sławnej katedry, pierwszej gotyckiej w Niemczech, której budowę rozpoczęto w 1209 roku na ruinach dawnej romańskiej budowli z X wieku, oraz o obejrzenie i porównanie znajdującej się tam brązowej płyty nagrobkowej (naturalnej wielkości, wykonanej w 1152 r.) arcybiskupa Fryderyka von Wettina odlanej w tym samym magdeburgskim warsztacie — hucie (czynnej od końca XI wieku), w której w latach 1152—1154 wykonano na zamówienie biskupa Aleksandra z Malonne (1129—1156) romańskie Drzwi Płockie dla katedry w Płocku.

O płycie Wettina profesor Mieczysław Gębarowicz w rozprawie „Drzwi kościelne tzw. płockie w Nowogrodzie Wielkim” (Sprawozdanie Towarzystwa Naukowego we Lwowie, Lwów, 1923) pisał, że stanowi jedno „z najdoskonalszych dzieł plastyki portretowej nie tylko niemieckiej, ale w ogóle romańskiej”, że rzeźba ta posiada „zadziwiającą siłę wyrazu”.

W katedrze magdeburskiej znajduje się także brązowa płyta nagrobkowa wykonana około 1200 roku poświęcona arcybiskupowi Magdeburga Wichmanowi von Seeburgowi (1152—1192), którego rzeźba — jeszcze jako biskupa (1152—1154) znajduje się na naszych katedralnych Drzwiach Płockich. Arcybiskup ten włączył się w historię rozwoju miast europejskich nadaniem w 1188 r. — w formie przywileju — prawa miejskiego dla Magdeburga. Prawo to stało się następnie wzorem prawno-organizacyjnym dla innych miast niemieckich i odegrało znaczną rolę w kształtowaniu tzw. prawa niemieckiego w miastach polskich.

Historyk sztuki średniowiecznej w Niemczech profesor Adolf Goldschmidt w dziele „Die Bronzetüren von Nowgorod und Gnesen” (Marburg a/Lahn 1932, t. II) wyraża pogląd, że prawdopodobnie Drzwi Płockie mogły być zamówione za pośrednictwem biskupa Wichmana (...er vermittelte wohl den Antrag) jakoby z uwagi na fakt, że biskup płocki podlegał biskupowi Magdeburga, co jest oczywiście niezgodne z prawdą historyczną.

Zamówienie ozdobnych drzwi mogło mieć miejsce w czasie misji dyplomatycznych biskupa Aleksandra do książąt saskich, z którymi dwór polski utrzymywał stosunki.

Warto zaznaczyć, że w katedrze magdeburskiej znajduje się grobowiec zmarłego w 973 r. cesarza niemieckiego Ottona I Wielkiego.

Katedra w Magdeburgu pod wezwaniem św. Maurycego, patrona miasta, i św. Katarzyny posiada wymiary: długość — 119 m, szerokość — 32 m, wysokość — 33 m. Chłubi się szeregiem pięknych rzeźb średniowiecznych. Posiada również drzwi brązowe, ale mniejsze, znacz-

Zdjęcie katedry i 2 płyt arcybiskupów Magdeburga pochodzą z książki: Helga Möbius „Dom zu Magdeburg”, Berlin — Lipsk 1969.

Płyta nagrobkowa arcybiskupa Wichmana von Seeburg, który rządził archidiecezją magdeburską w latach 1152—1192. Znajduje się on wraz z biskupem płockim Aleksandrem z Malonne na Drzwiach Płockich, wykonanych przez mistrzów z Magdeburga Riquina i Waismutha.

nie skromniejsze i późniejsze od sławnych drzwi katedry w Płocku, budowanej w latach 1130—1144.

Prezes
Towarzystwa Naukowego Płockiego
inż. mgr Jakub Chojnacki

Komunikat Komisji Wydawniczej TNP

We wrześniu 1972 roku ukazało się w sprzedaży wydawnictwo pt.

HISTORIA FOTOGRAFII POLSKIEJ

W LATACH 1839—1889

pióra **Aleksandra Macieszy**

Książka liczy 148 stron druku, formatu A5, w tym 31 ilustracji.

Nakład 1.000 egzemplarzy, cena zł 15,—.

Książka jest do nabycia w płockich księgarniach lub w biurze TNP,
Płock, pl. Narutowicza 8, telefon 26-04.